

Okulöncesi Eğitimi ve Yaratıcı Dans

Banu ÖZEVİN TOKİAN*
Sermin BİLEN**

Öz

Kendisini ifade edebilen, yaratıcı ve özgüvenli çocuklar yetiştirmek okulöncesi eğitimde önemli bir yer tutar. Bu nitelikteki çocukların yetiştirilmesinde kuşkusuz öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmenin bu rolü gerçekleştirmesi kendisinin de yaratıcı bir eğitim sürecinden geçirilmesiyle olanaklıdır. Yaratıcı dans yaratıcı sürecin geliştirilmesinde etkili araçlardan biridir. Ancak Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı programı incelendiğinde yaratıcı dans ile ilgili bir ders bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle izledikleri programa ek olarak verilen yaratıcı dans etkinlikleri temelli Oyun, Dans ve Müzik dersinin bir grup okulöncesi öğretmen adayı üzerindeki etkileri merak edilmiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı yaratıcı dans çalışmalarının öğretmen adaylarının motivasyon, özgüven ve dans performansları üzerindeki etkilerinin araştırılmasıdır. Araştırmanın deney grubunu Dokuz Eylül Üniversitesi Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktır. Veri toplama aracı olarak Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği, Özgüven Değerlendirme Formu ve Dans Performans Testi kullanılmıştır. Denel işlemler sonunda yaratıcı dans etkinliklerinin okulöncesi öğretmeni adaylarının Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyonları ve dans performansları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu, özgüvenleri üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı Dans, Okulöncesi Öğretmenliği, Motivasyon, Özgüven.

* Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, banu.ozevin@deu.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, sermin.bilen@deu.edu.tr

Preschool Education and Creative Dancing

Abstract

Raising children who can express himself, creative and self-confident looms large in education. To raise such children certainly the role of teachers is important. For the teacher to perform this role is possible when he experiences a creative instruction process. Creative dancing is one of the most effective tools to improve creative process. But there isn't any lesson about creative dancing in Preschool Teaching Department. Thus it has been curious about the effects of "Play, Dance and Music" course based on creative dancing activities on a group of prospect preschool teachers. This research has been realised in order to study the effects of the creative dancing activities on motivation, self-esteem and dancing performance. The study has been carried out on the Preschool Major students in Dokuz Eylul University. The research data have been collected via the Play, Dance and Music Course Motivation Scale, Self-Esteem Evaluation Questionnaire and the Dancing Performance Test. The results of the research have shown that creative dancing activities have a meaningful effect on motivation and dancing performance. Where as no meaningful increase in self-esteem has been observed.

Key Words: Creative Dancing, Preschool Teaching, Motivation, Self-Esteem.

Giriş

Michalko “Yaratıcı Dehanın Sırları” adlı kitabında dâhilerin nasıl düşündüklerini inceler. İnsanların soruları cevaplarken geçmişte karşılaştığı benzer problemlere dayanarak tekrarlayıcı biçimde düşündüğünü buna karşın dâhilerin tekrarlayıcı değil üretken biçimde düşündüklerini belirtir. Dahiler bir problemle karşılaştıklarında kendilerine bunu çözebilmek için ne öğrendiklerini değil soruna kaç farklı açıdan bakabildiklerini, nasıl yeniden düşünebildiklerini sorarlar (Michalko, 2008: 10-11). Kitabın temel felsefesini tüm insanların tekrarlayıcı düşünme alışkanlığından vazgeçerek yaratıcı düşünme alışkanlığını elde edebilecekleri oluşturmaktadır.

Okullardaki mevcut sistem yaratıcı düşünmeyi değil tam tersine tekrarlayıcı düşünmeyi ön plana çıkarmaktadır. Erken yaşlardan itibaren sorulan sorulara tekrarlayıcı cevaplar verdiğinde övgü dolu söz veya ödül aldığını anlayan bir çocuğun bunu kanıksaması ve ileriki yaşamına da bu tarzı yansıtması kaçınılmazdır. Oysa yaratıcılık tüm çocukların yaşamlarında doğal olarak var olan bir özelliktir.

Dauer ve Pangrazi çocukların dokuz temel dürtüsünü belirlemişlerdir. Bunlar:

- 1- Hareket dürtüsü
- 2- Başarma ve onaylanma dürtüsü
- 3- Akran onayı ve sosyal yeterlik dürtüsü
- 4- Tamamlama dürtüsü
- 5- Fiziksel uygunluk ve çekicilik dürtüsü
- 6- Macera dürtüsü
- 7- Yaratıcı tatmin dürtüsü
- 8- Ritmik anlatım dürtüsü
- 9- Bilme dürtüsü (Dauer & Pangrazi, 1983; Ayob 1986: 32-33’deki alıntı).

Okulöncesi dönemde yapılan boyama, heykel, drama yaratıcı faaliyetlerdir. Bu faaliyetler bu dürtüleri harekete geçirirler. Ancak tek başlarına bu dürtülerin tamamını karşılamamaktadırlar. Okulöncesi faaliyetler içinde yer alabilecek olan yaratıcı dansın sunduğu olanakların yukarıda belirtilen tüm temel dürtülere karşılık verdiği görülmektedir. Yaratıcı dans, “tüm bedeni doğaçlama sürecine katarken mim, drama, müzik gibi diğer sanat formlarıyla da içsel bağlantılar kurar” (Kim, 1998: 3).

Çocuk için yaratıcı ifadenin en doğal formu harekettir. Hareket zihin ve ruhla yakından ilişkilidir. Çocuk, zihinsel, ruhsal ve fiziksel olarak hareket etme ihtiyacı duyar (Joyce, 1994: 5). Burada yatan temel felsefe Laban'ın, Bartenieff'in, Kestenberg'in belirttiği gibi insan bedeni ve zihninin tek ve ayrılmaz bir bütün olduğu inancıdır.

Yaratıcı ifade olarak hareket her an hayatın içindedir. Hareket "ben" fikrinin gelişmesinde, kişinin farkındalığının ve idaresinin yapılanmasında büyük önem taşır. "Ben", sadece beden, sadece zihin, sadece duygular değildir - çocuğun tamamıdır. Yaratıcı dans çocuğun kendisiyle ilgilenmesini sağlar. Diğer bir ifadeyle yaratıcı dans kişinin kendisiyle uğraştığı bir disiplindir (Joyce, 1994: 5).

Yaratıcı dansın temel hedefi hareketler aracılığı ile iletişim kurmaktır. Dansın dili harekettir, enstrümanı insan bedenidir. Yaratıcı dans "doğru" veya "yanlış" yoktur. Öğrenilmesi gereken bir rutin yoktur. Yaratıcı dans önemli olan, dans eden kişinin iç kaynaklarıyla açık ve net bir ifade ortaya koymasıdır. Yetenekteki yükseliş iletişim kurma yetisini de yükseltir ancak yaratıcı dans ifade teknikten önce gelir (Joyce, 1994: 1).

Yaratıcı dans eşsizdir. Fiziksel hareketin kişisel ifade aracı olarak ve işlevsel olmadan kullanıldığı tek aktivitedir. Beden, zihin ve ruhun bulunduğu bir bütündür (Joyce, 1994: 4). Yaratıcı dans sırasında dansçının içsel varlığı ve fiziksel bedeni aynı anda işin içindedir. Yaratıcı dans kişi kendisiyle ilgilenir. Diğer bir ifadeyle "yaratıcı dans kendinle uğraştığın bir disiplindir" (Joyce, 1994: 1).

'Özgür', 'açık', 'çocuk-merkezli' yaklaşım, 19. yüzyıl sonundaki estetik dans hareketinin filizidir. 20. yüzyılın hemen başlarında Colby, Larsen ve H'Doubler gibi Amerikalı dans eğitimcileri devlet okullarında beden eğitimi veren kişilere uygun olabilecek bir dans formu aramışlardır. Bu arayış yaratıcı dansın temellerinin atılmasını sağlamıştır. 1940'ların sonlarında yaptığı hareket analizleri sebebiyle Rudolph von Laban yaratıcı dansın gelişiminde öncü güç olmuştur. Laban'ın anlayışıyla yaratıcı dansta sonuç veya ortaya çıkabilecek üründen çok, anlamlı bir süreç önemlidir (Smith-Autard, 2002: 4).

Sanat eğitime önem verilen toplumların çoğunda yaratıcı dans saygın bir yer edinmiş ve dans eğitime başlamak için temel haline gelmiştir. Bunun yanı sıra yaratıcı hareket ve yaratıcı dans, çoklu zeka, kaynaştırma, beyin araştırmaları gibi eğitim teorilerine de destek vermiştir (Kassing & Jay, 2003: 216). Öğrenmenin psikomotor, psişik ve bilişsel alanları ile uğraşan çocuklar için yaratıcı dans özel bir değere sahiptir. Yaratıcı dans hareketin iletişimsel ve ifadesel doğasını anlamayı teşvik eder. Yaratıcı dans diğer şeylerin yanında aykırı ve eleştirel düşünmeyi, hayal gücünü, yaratıcılığı ve problem çözme teşvik eder (Ayob, 1986: ii). Danstaki görevlere verilen kişisel tepkiler yoluyla

elde edilen yaratıcılık, hayal gücü ve kişiliğin gelişmesi yaratıcı modelin hedefi olarak belirtilir (Smith-Autard, 2002: 8). Yaratıcı dansa çocukluk döneminde yer verilmesi danstan alınan keyfin yanı sıra yaratıcı ifadenin yetişkinlik dönemine taşınmasına da yol açar (Kangsoon, 1998:3).

Yaratıcı dans ile ilgili araştırmalar incelendiğinde yaratıcı dans etkinliklerine katılan çocukların yaratıcılıklarında bu etkinliklere katılmayanlara göre anlamlı düzeyde gelişme görüldüğü (Kim, 1998); yaratıcı dans etkinliklerinin sosyalleşme, ifade özgürlüğü, hareket yeteneği, problem çözme, yaratıcılık ve sanat formlarını takdir etme alanlarında büyük ilerleme sağladığı (Ayob, 1986); kız öğrencilerin yaratıcı dans etkinlikleri sonunda yüksek özgüven geliştirdiği (Riley, 1984); yaratıcı dans çalışmalarına katılanların katılmayanlara göre boyama ve dil testlerinde anlamlı düzeyde daha fazla gelişim gösterdiği (Vallance, 1975) bulgularına rastlanmıştır. Olesch (1994), dansın özgüvene etkisini incelemek üzere hafif anlama özürü 37 yetişkin kadınla haftada iki saat toplam 24 saat dans dersi yapmıştır. Araştırma sonunda uygulanan son testlerde deneklerin özgüvenlerinde öntestlere göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirtilmiştir. Konu ile ilgili olarak ulaşıldığı kadarıyla ülkemizde bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yaratıcı dansda hata yoktur. Yaratıcı insanlar da hata yapmaktan korkmazlar. Bu nedenle yaratıcılığın gelişmesi için "sevgi, güven özgürlük ortamı" sağlanmalıdır (Açıkgöz, 2005: 54). Rıza (1999: 60) motivasyonları yüksek olanların daha yaratıcı olabildiğini belirtmektedir. Motivasyon, hareketi başlatan, yönlendiren ve sürdüren içsel bir durumdur (Sternberg & Williams, 2002: 345). Motivasyon öğrenme ve performansı en azından dört yolla etkiler:

- Bireyin enerjisini ve çalışma seviyesini yükseltir.
- Bireyi belirli hedeflere yönlendirir.
- Bireyi belirli faaliyetlere başlamaya yönlendirir ve bu faaliyetlerde devam eder.
- Çalışan bireyin öğrenme stratejilerini ve bilişsel sürecini etkiler (Ormrod, 1999: 407-408).

Weiner'e göre motivasyonun başlıca göstergeleri şunlardır:

Seçme: Bireyin ne yapmakta olduğu (neyi seçtiği).

Beklememe: Fırsat verilince bireyin o davranışı seçmeden önceki bekleme süresi, tereddüt etmeden seçim yapması.

Yoğunluk: Bireyin o davranış üzerinde ne kadar sıkı çalışıyor olduğu.

Kararlılık/Azim: O etkinlikte geçirilen sürenin uzunluğu.

Duygu: O etkinlikten önce ve sonra hissedilenler (Weiner, 1992; Açıkgöz, 2005: 206'daki alıntı).

“Ben” ile uğraşan yaratıcı dans, dans ettiği grubun üyeleri ile hata yapmaktan korkmadan hareketleri aracılığıyla iletişim kurar. Yapılan etkinliklerin yapısı gereği her bir kişinin katılımı, yaptığı hareketleri değerlidir ve kişi grubun diğer üyeleri tarafından kabul görür. Bu durum yaratıcı dans etkinliklerine katılan kişinin özgüvenini artırır. Özgüven, bireyin kendisini değerli hissetmesi yargısıdır (Bandura, 1997: 11). Özgüven genel bir kişilik özelliğidir, geçici bir tutum veya bireysel durumlara özel bir tutum değildir (Pervin & John, 2001: 184). Kişinin özgüven seviyesi tüm hayatını, dolayısıyla okul hayatını olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Shrauger’in bildirdiğine göre düşük özgüvene sahip insanlar yüksek özgüvene sahip olan insanlara göre anlamlı oranda daha başarısız olmaktadır (Shrauger, 1972; Franken, 1988: 404’deki alıntı). Rogers’in yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre düşük özgüvenli çocuklarla karşılaştırıldığında yüksek özgüvenli çocuklar çok daha iddialı, bağımsız ve yaratıcı bulunmuşlardır. Yüksek özgüvenli kişiler gerçekliğin sosyal tanımlamalarını, bu tanımlamalar kendi gözlemleriyle uyumlu, daha esnek, yaratıcı ve problemlere karşı daha orijinal çözümler getirme yetisinde olana kadar daha az kabul etme eğilimindedirler (Pervin & John, 2001: 184). Düşük özgüven kişinin kendisini bozguna uğratması gibidir ve bu durum dairesel bir şekilde kişinin hayatını etkiler. Olumsuz düşünceler olumsuz tutumlara neden olur, olumsuz tutumlar olumsuz davranışlara neden olur, olumsuz davranışlar olumsuz duyguları besler ve bu şekilde her bölüm özgüveni etkiler ve özgüvenden etkilenir (Branden, 1969; Napoli ve ark, 1992: 70’deki alıntı).

Yaratıcı dans, kısaca bedenini tanıyan ve bir iletişim aracı olarak kullanabilen, özgür, yaratıcı, tekrarlayıcı değil özgün fikirler üretebilen, özgüveni yüksek, problem çözme becerisi gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedefler. Çocuklarla yaratıcı dansın sayılan özelliklerini içeren dersler yapabilmek için bu derslerin içeriğini düzenleyebilecek nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı programı incelendiğinde yaratıcı dans ve hareket eğitimi ile ilgili bir ders bulunmadığı görülmektedir. Öğrenim hayatında yaratıcı dans çalışmalarına katılmamış, bu süreci yaşamamış olan ve bu çalışmaların çocuklar üzerindeki etkisi konusunda bilgilendirilmemiş olan okulöncesi öğretmenlerinin öğretmenlik yaşamlarında yaratıcı dans çalışmaları yapmalarını beklemek inandırıcı görünmemektedir.

Bu gerekçeye dayanarak bu araştırmanın amacı, yaratıcı dans etkinlikleri temelli Oyun, Dans ve Müzik dersinin öğretmen adaylarının motivasyon, özgüven ve dans performansları üzerindeki etkilerinin araştırılması olarak belirlenmiştir.

Problem Cümlesi: Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmen adaylarında motivasyon, özgüven ve dans performansı açılarından anlamlı farklılıklar oluşturmakta mıdır?

Denenceler:

- 1- Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının denel işlemlerin başlangıcındaki derse ilişkin motivasyonlarını denel işlemlerin sonunda anlamlı düzeyde artırır.
- 2-Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının özgüvenlerini yaratıcı dans etkinliklerine katılmayanlara göre anlamlı düzeyde artırır.
- 3- Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının dans performanslarını yaratıcı dans etkinliklerine katılmayanlara göre anlamlı düzeyde artırır.

Sayıtlar:

1. Öğrenciler dans ederlerken gözlemcilerden etkilenmemişlerdir.
2. Öğrenciler ölçek maddelerini içtenlikle cevaplandırmışlardır.

Sınırlılıklar:

Araştırma;

1. 2007-2008 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 4. sınıflarla sınırlıdır.
2. Yaratıcı dans etkinlikleri içeren "Oyun, Dans ve Müzik" dersi ile sınırlıdır.
3. 28 saatlik deney süreci ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Deney Grubu: Bu araştırmanın deney grubunu 2007-2008 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktır. 32 kişilik sınıf mevcudu eşit olarak ikiye ayrılmış, Deney ve Kontrol Grubu 16'şar kişi olarak belirlenmiştir.

Deney Deseni: Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu model uygulanmıştır. Bu modelde rastlantısal olarak oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2004: 97). Tablo 1'de uygulanan araştırma modeli verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Modeli

	Deney Öncesi	Denel İşlemler (28 saat)	Deney Sonrası
Deney Grubu	Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği	Yaratıcı Dans Etkinlikleri	Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği
	Özgüven Değerlendirme Formu		Özgüven Değerlendirme Formu
	Dans Performans Testi		Dans Performans Testi
Kontrol Grubu	Özgüven Değerlendirme Formu		Özgüven Değerlendirme Formu
	Dans Performans Testi		Dans Performans Testi

Denel İşlemler: Deney ve kontrol grupları haftada 3 saat “Okulöncesi Müzik Etkinlikleri” dersini aynı öğretim elemanından almışlardır. Deney grubu ile ek olarak 14 derslik yaratıcı dans etkinlikleri temelli “Oyun, Dans ve Müzik” dersi yapılmıştır. Yaratıcı dans etkinlikleri içinde dansın temel boyutlarını oluşturan beden, mekan, hareket kalitesi, zaman ve ilişki ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. 14 derslik deney sürecinde bedenin kullanımı, mekanın kullanımı, eşle, grupla ve obje ile olan ilişki, hız farklılıkları, farklı niteliklerdeki hareketler, basit koreografiler oluşturma ile ilgili hedefleri gerçekleştirmeye yönelik hedef davranışlar belirlenmiş ve bu hedef davranışları içeren etkinlikler düzenlenmiştir. Veri toplama araçları deney öncesi ve sonrasında uygulanmıştır. Ancak kontrol grubu yaratıcı dans etkinliklerini içeren Oyun, Dans ve Müzik dersine katılmadıkları için bu ders ile ilgili olumlu veya olumsuz duygu ve fikirlerinin oluşmadığı düşüncesiyle bu gruba Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyon ölçeği uygulanmamıştır.

Veri Toplama Araçları:

Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği: 5'li Likert tipinde geliştirilen 28 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,96'dır (Özevin, 2006). Ölçeğin, uygulanan grup için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,91 bulunmuştur.

Özgüven Değerlendirme Formu: Özevin tarafından geliştirilen 5'li Likert tipindeki 19 maddelik formun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,81'dir. Ölçeğin, uygulanan grup için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,84'dür.

Dans Performans Testi: Özevin tarafından geliştirilmiştir. Test, dansın temel boyutlarını oluşturan 5 bölümden oluşmaktadır. Bu boyutlar Beden, Mekan, Hareket Kalitesi, Zaman ve İlişki'dir. Beş boyut kendi içinde alt boyutlara ayrılmaktadır. Testin derecelendirme bölümü için 0 - Hiç, 1- Çok Düşük, 2- Ortanın Altında, 3- Orta, 4- Ortanın Üstünde, 5- Çok İyi seçeneklerinden oluşan 6'lı Likert Ölçeği kullanılmıştır. Hesaplamalarda kolaylık olması açısından testin genel toplamından alınabilecek en yüksek puanın 100 puan olması planlanmıştır. Bu sebeple her bir temel boyutun kat sayısı 4 puan, her bir boyuttan alınabilecek en yüksek puan ise $4 \times 5 = 20$ puan olarak belirlenmiştir. Testin öndenemesinde ve diğer tüm gözlemlerinde birbirinden bağımsız, yaratıcı dans birikimi ve deneyimi olan üç gözlemci öğrencileri değerlendirmiştir. Gözlemciler arasındaki uyumun ölçümü için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği uygulanmıştır ve gözlemciler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (1. Gözlemci ile 2. Gözlemci için $r = .893$, 1.Gözlemci ile 3. Gözlemci için $r = .913$, 2. Gözlemci ile 3. Gözlemci için $r = .940$, $p < .001$).

Verilerin Analizi: Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 11.0 paket programından yararlanılmıştır. Büyüköztürk'e göre büyük gruplar üzerinden toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul edilir, dağılımın normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şeklinde bir varsayımı ileri sürmek için öngörülen örneklem büyüklüğü genellikle 30 ve daha büyük olarak gösterilmektedir (Büyüköztürk, 2005: 8). Bu çalışmada gruplar 16'şar kişidir. Gruplar 30 kişiden az olduğu için çalışmada verilerin çözümlenmesinde parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U Testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak geliştirilen denencelerin sınanması amacıyla, elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgulara ve bu bulgular doğrultusunda yapılan yorumlara şöyledir:

1. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının denel işlemlerin başlangıcındaki "oyun, dans ve müzik" dersine ilişkin motivasyonlarını denel işlemlerin sonunda anlamlı düzeyde arttırır.

Denel işlemler öncesinde deney grubunun Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyon düzeyine belirlemek amacıyla Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği uygulanmıştır. Ölçek denel işlemlerin sonunda tekrar uygulanmıştır. Daha önceden söz edildiliği gibi Oyun, Dans ve Müzik dersi etkinliklerine katılmayan Kontrol Grubunun bu ders ile ilgili olumlu veya olumsuz duygu ve fikirleri olmayacağı düşüncesiyle kontrol grubu bu denenceye dahil edilmemiştir. Deney Grubunun öntest ve sontest olarak uygulanan Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının saptanması amacıyla öntest ve sontest puanları arasında Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır. Tablo 2'de Deney Grubunun Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeğinin öntest ve sontest uygulamalarından aldıkları puanların Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ile karşılaştırması yer almaktadır.

Tablo 2. Deney Grubunun Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeğinin Öntest Ve Sontest Uygulamalarından Aldıkları Puanların Karşılaştırması

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	3	6,83	20,50		
Pozitif Sıra	11	7,68	84,50	2,01*	.040**
Eşit	2				

*Negatif sıralar temeline dayalıdır. ** p< .05

Tabloda 2'de görülen sonuç Deney Grubundaki öğrencilerin deney öncesi ve sonrasında uygulanan Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık olduğunu ve bu farkın sontest puanları lehine olduğunu göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın birinci denencesini desteklemektedir.

2. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının özgüvenlerini anlamlı düzeyde arttırmaz.

Denel işlemler öncesinde deney ve kontrol gruplarının özgüven düzeylerini birbiriyle karşılaştırmak ve özgüven düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Özgüven Değerlendirme Formu uygulanmıştır.

Özgüven Değerlendirme Formu öntest puanları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Testin sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Özgüven Öntest Sonuçları Karşılaştırması

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney Grubu	16	17,16	274,50	117,500	.691
Kontrol Grubu	16	15,84	253,50		

p> .05

Tablo 3’deki verilere göre deney ve kontrol gruplarının deney öncesi özgüven düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı söylenebilir ($p = .691 > .05$).

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest olarak uygulanan Özgüven Değerlendirme Formundan aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının saptanması amacıyla her iki grubun da öntest ve sontest puanları arasında Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Deney Grubunun Özgüven Değerlendirme Formunun Öntest ve Sontest Uygulamalarından Aldıkları Puanların Karşılaştırması

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	5	5,90	29,50	1,12*	.262**
Pozitif Sıra	8	7,69	61,50		
Eşit	3				

*Negatif sıralar temeline dayanır. **p>.05

Tablo 4’de Deney Grubundaki öğrencilerin deney öncesi ve sonrası özgüven düzeyleri karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu sonuçlara göre Deney Grubundaki öğrencilerin özgüven düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p = .262 > .05$).

Tablo 5. Kontrol Grubunun Özgüven Değerlendirme Formunun Öntest ve Sontest Uygulamalarından Aldıkları Puanların Karşılaştırması

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	6	7,92	47,50	1,06*	.287**
Pozitif Sıra	10	8,85	88,50		
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline dayanır. **p>.05

Tablo 5’de görülen sonuçlara göre Kontrol Grubundaki öğrencilerin özgüven düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p = .287 > .05$).

İki grubun sontest puanlarına göre özgüven düzeylerinde farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Özgüven Değerlendirme Formu sontest puanları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Özgüven Sontest Sonuçları Karşılaştırması

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney Grubu	16	18,09	289,50	102,500	.335
Kontrol Grubu	16	14,91	238,50		

$p > .05$

Tablo 6’daki veriler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının sontest olarak uygulanan Özgüven Değerlendirme Formu puanları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($p = .335 > .05$). Bu sonuç araştırmanın ikinci denencesini desteklememektedir.

3. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmen adaylarının dans performanslarını anlamlı düzeyde artırır.

Denel işlemler öncesinde deney ve kontrol gruplarının dans performans düzeylerini birbiriyle karşılaştırmak ve dans performans düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Dans Performans Testi uygulanmıştır. Dans Performans Testi öntest puanları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Testin Sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Dans Performansı Öntest Sonuçları Karşılaştırması

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney Grubu	16	19,47	311,50	80,50	.07
Kontrol Grubu	16	13,53	216,50		

$p > .05$

Tablo 7’deki verilere göre deney ve kontrol gruplarının deney öncesi dans performansları arasında anlamlı fark olmadığı söylenebilir ($p = .07 > .05$).

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest olarak uygulanan Dans Performans Testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının saptanması amacıyla her iki grubun da öntest ve sontest puanları arasında Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 8 ve Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 8. Deney Grubunun Dans Performans Testi Öntest ve Sontest Uygulamalarından Aldıkları Puanların Karşılaştırması

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	.00	.00		
Pozitif Sıra	16	8,50	136,00	3,51*	.000**
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline dayanır. **p<.001

Tablo 8'de Deney Grubundaki öğrencilerin deney öncesi ve sonrası dans performans düzeyleri karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu sonuçlara göre Okulöncesi Deney Grubundaki öğrencilerin dans performans düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p= .000< .001)

Tablo 9. Kontrol Grubunun Dans Performans Testi Öntest ve Sontest Uygulamalarından Aldıkları Puanların Karşılaştırması

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	.00	.00		
Pozitif Sıra	16	8,50	136,00	3,51*	.000**
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline dayanır. **p< .001

Tablo 9'da Kontrol Grubundaki öğrencilerin deney öncesi ve sonrası dans performans düzeyleri karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu sonuçlara göre Kontrol Grubundaki öğrencilerin dans performans düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p= .000> .001).

İki grubun sontest puanlarına göre dans performanslarında anlamlı düzeyde artış görülmektedir. İki grubun sontest puanları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Dans Performans Testi sontest puanları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Dans Performans Sontest Sonuçları Karşılaştırması

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney Grubu	16	24,50	392,00		
Kontrol Grubu	16	8,50	136,00	.000	.000

p< .001

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının sontest olarak uygulanan Özgüven Değerlendirme Formu puanları arasında anlamlı farklılık görülmektedir ($p = .000 < .001$). Bu sonuç araştırmanın üçüncü denencesini desteklemektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur. Yaratıcı dansın temel özellikleri olan beden kullanılması ve yapılan etkinlikler sayesinde bedensel ve ruhsal rahatlamının sağlanmasının, grup doğaçlamaları sayesinde sosyal iletişimin gelişmesi ve güçlenmesinin, yaratıcı dansa hata olmaması sebebiyle kendilerini istedikleri gibi, özgürce ifade edebileceklerini bilmelerinin öğrencilerin dersle ilişkin motivasyonlarını artırdığı düşünülmektedir.

2. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının özgüvenleri üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmamıştır. Özgüven genel bir kişilik özelliğidir, geçici bir tutum veya bireysel durumlara özel bir tutum değildir (Pervin & John, 2001: 184). Özgüven çok çabuk değişen bir kişilik özelliği değildir. Araştırmanın bulgularına göre Deney ve Kontrol gruplarında özgüvenin anlamlı düzeyde değişmediği görülmektedir. Ancak daha uzun süreli ve kısa aralıklarla yapılacak çalışmalar özgüveni olumlu yönde etkileyebilir. Olesch'in (1994) araştırmasında deneklerin özgüvenlerinde öntestlere göre anlamlı düzeyde farklılık meydana gelmesi haftada iki saat ve toplam 24 haftalık çalışma süresi belirlenmiş olmasına bağlı olabilir.

3. Yaratıcı dans etkinlikleri okulöncesi öğretmeni adaylarının dans performansları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur. Bu sonuç Ayob (1986)'un yaratıcı dansın hareket kontrolü ve hareket yeteneği alanlarında büyük ilerleme olduğu bulgusunu destekler niteliktedir.

Yaratıcı dans okulöncesi dönem çocuklarının temel dürtülerini harekete geçirecek dinamikler içermektedir. Bu dönemdeki çocuklarla gerçekleştirilecek yaratıcı dans etkinliklerinin niteliği okulöncesi öğretmenlerinin de yaratıcı dans yetilerinin geliştirilmesini gerektirir. Araştırma sonuçları göstermektedir ki yaratıcı dans etkinlikleri sonrasında Okulöncesi öğretmen adaylarının motivasyonları ve dans performansları artmıştır. Bu sonuçlara dayanarak yaratıcı dans temelli işlenecek olan “Oyun, Dans ve Müzik” dersi Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı programında yer almalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K.Ü. (2005). Etkili Öğrenme ve Öğretme, (6. baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Ayob, S. (1986). An Examination of Purpose Concepts in Creative Dance for Children. University of Wisconsin-Madison. Umi No: 8613375.
- Bandura, A. (1997). Self-Efficacy, The Exercise of Control, New York: W.H. Freeman and Company.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Veri Analizi El Kitabı, (5. baskı). Ankara : Pegem A Yayınları.
- Franken, R. E. (1988). Human Motivation, (Second Edition), Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.
- Joyce, M. (1994). First Steps in Teaching Creative Dance to Children, (Third Edition), United States: Mayfield.
- Kangsoon, L. (1998). Guidelines For Creative Dance Instruction For Kindergarten Children in Korea, New-York University. Umi No: 9908275.
- Karasar, N. (2004). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kassing, G. & Jay, D. M. (2003). Dance Teaching Methods and Curriculum Design, United States: Human Kinetics.
- Kim, J. (1998). The Effects of Creative Dance Instruction on Creative and Critical Thinking of Seventh Grade Female Students in Seoul, Korea, School of Education New York University, USA. UMI No: 9832748.
- Michalko, M. (2008). Yarattıcı Dehanın Sırları. İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Napoli, V., Killbride, J. M., Tebbs, D. E. , (1992). Adjustment and Growth in a Changing World, (Forth Edition), United States: West Publishing Company.
- Ormrod, J.E. (1999). Human Learning, (Third Edition), United States: Prentice-Hall, Inc.
- Özevin B. (2006). "Oyun, Dans ve Müzik" Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu (26-28 Nisan 2006). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Pervin, L. A., John, O.P. (2001). Personality, Theory and Research, (Eighth Edition), United States: John Wiley & Sons, Inc.
- Riley, A. (1984). The Interrelationships and Effects of Creative Dance on the Physical Self-Esteem, Body Image and Problem Solving of Grade Four Children. University of Toronto.
- Smith-Autard, J. M. (2002). The Art of Dance in Education, (Second Edition), London: A&C Black.
- Sternberg, R.J., Williams, W.M. (2002). Educational Psychology, United States: Allyn and Bacon.
- Vallance, J. M. (1975). The Effects of Creative Dance and Educational Gymnastic Experiences Upon the Language and Visual Art Work of Six, Seven and Eight Year Old Children. York University.
- Yoder, L. J. (1993). Cooperative Learning and Dance Education. Journal of Physical Education, Reaction & Dance. May, 1993, 64: 47.

Yazar Notları

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Doktora Programında yapılan ve Haziran 2008 tarihinde kabul edilen “Yaratıcı Dans Etkinliklerinin Motivasyon, Özgüven, Özyeterlik ve Dans Performansı Üzerindeki Etkileri” başlıklı doktora tezinin bir bölümünü içermektedir.